

Beata Andrzejczak

Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych do Polski w latach 2005-2012 w sektorze transportu i gospodarki magazynowej

Ekonomiczne Problemy Usług nr 113, 431-439

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BEATA ANDRZEJCZAK

Uniwersytet Łódzki

**NAPŁYW BEZPOŚREDNICH INWESTYCJI ZAGRANICZNYCH
DO POLSKI W LATACH 2005–2012 W SEKTORZE TRANSPORTU
I GOSPODARKI MAGAZYNOWEJ**

Streszczenie

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne (BIZ) należą do głównych przepływów kapitałowych w gospodarce światowej. Ich dynamiczny rozwój po 1990 r. dotyczy sektorów polskiej gospodarki, w tym również inwestycji z zakresu transportu i gospodarki magazynowej. Czynniki, które miały decydujący wpływ na rozwój BIZ w transporcie i gospodarce magazynowej w Polsce, odnaleźć można m.in. w analizie następujących zagadnień: w wartościach BIZ oraz w ilości podmiotów zagranicznych w Polsce charakteryzujących sektor transportu i gospodarki magazynowej oraz w strukturze geograficznej napływu BIZ do Polski w sektorze transportu i gospodarki magazynowej.

Słowa kluczowe: wartości BIZ, sektor transportu, gospodarka magazynowa

Wprowadzenie

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne (BIZ) należą do podstawowych form przepływów kapitałowych w gospodarce światowej. Ich dynamiczny rozwój po drugiej wojnie światowej charakteryzuje się tendencją wzrostową, a roczne strumienie BIZ napływających do wszystkich krajów, jak i wypływających w 2011 r. przekroczyły poziom 1,5 bln USD (*World Investment Report 2012*, s. 203). BIZ odgrywają kluczową rolę w rozwoju gospodarczym zarówno krajów wysoko rozwiniętych, jak i krajów się rozwijających. Do końca lat 80. XX w. w gospodarce światowej dominowały głównie inwestycje krzyżujące się (czyli przepływy BIZ między krajami wysoko rozwiniętymi). Na początku lat 90. XX w. rozpoczął się

nowy etap w historii BIZ, w którym następuje przesunięcie strumienia BIZ do krajów rozwijających się. Pomimo tego, że struktura geograficzna lokowania kapitału w formie BIZ zmieniała na korzyść krajów rozwijających się, to jednak kraje wysoko rozwinięte wciąż dominują w wybranych sektorach gospodarki światowej. Do grupy sektorów, których rozwój w gospodarce światowej w głównej mierze uzależniony jest od krajów wysoko rozwiniętych zaliczane są min. BIZ w transporcie i gospodarce magazynowej. Inwestycje te mają wpływ na rozwój szeroko pojętej infrastruktury oraz międzynarodowych łańcuchów dostaw, a niedobór tego rodzaju inwestycji w krajach średnio rozwiniętych może negatywnie oddziaływać na przykład na sprawne funkcjonowanie usług logistycznych. Celem artykułu jest zaprezentowanie znaczenia BIZ w transporcie i gospodarce magazynowej na przykładzie Polski poprzez zaprezentowanie:

- udziału zaangażowanego kapitału zagranicznego w kapitale podstawowych, jako kluczowego elementu definiującego przepływy kapitałowe w formie BIZ,
- analizy stanu i struktury geograficznej napływów BIZ do Polski w transporcie i gospodarce magazynowej oraz ich znaczenia dla rozwoju gospodarki Polski.

1. Motyw kontroli jako element definiujący przepływy kapitałowe w formie bezpośrednich inwestycji zagranicznych

Jednym z najważniejszych elementów decydujących o tym, czy działalność firmy z udziałem kapitału zagranicznego jest prowadzona na terenie innego kraju w formie BIZ, jest tzw. motyw kontroli uwzględniany w większości definicji BIZ. Ze względu na to, że podejście poszczególnych krajów do ustalenia dolnej granicy udziałów decydujących o prowadzeniu BIZ różni się, definicja BIZ określona przez OECD stała się punktem odniesienia dla ustalenia działalności firm lokujących swój kapitał poza granicami swojego kraju w postaci BIZ. Według definicji OECD, przez BIZ należy rozumieć „[...] Przedsiębiorstwo powstałe w wyniku bezpośrednich inwestycji jest definiowane jako takie, w którym pojedynczy inwestor zagraniczny kontroluje 10% lub więcej zwykłych udziałów lub kapitału uprawniającego do głosowania, albo ma efektywny wpływ na zarządzanie przedsiębiorstwem. Dopuszcza się elastyczne traktowanie limitu 10% w niektórych sytuacjach, kiedy mogą być wzięte pod uwagę inne czynniki determinujące wystąpienie stosunków typowych dla bezpośrednich inwestycji (na przykład reprezentacja w radzie dyrektorów, udział w procesie podejmowania decyzji, materialne transakcje wewnątrzfirmowe) [...]” (Witkowska 1996, s. 13).

Można przyjąć, iż udział zaangażowanego kapitału zagranicznego w kapitale podstawowym uwzględniony według statystyk GUS jest odzwierciedleniem pro-

blematyki motywu kontroli w definicji BIZ (tabela 1) (GUS 2010, s. 8)¹. Zgodnie z powyższym założeniem dla 2012 r. ponad 99,9% firm w Polsce posiada udział zaangażowanego kapitału zagranicznego w kapitale podstawowym powyżej 10%. Najwyższy odsetek kapitału zagranicznego przypadającego na ogół zainwestowanego kapitału zagranicznego w Polsce, charakterystyczny jest dla firm ze 100% udziałem i wynosi on 88,9%. Tendencja ta na przestrzeni lat 2007–2012 nie uległa większym zmianom i wyniosła odpowiednio w 2011 r. – 79,3%, w 2010 r. – 78,8%, w 2009 r. – 76,9%, w 2008 r. – 74,9%, a w 2007 r. – 73,9%. Warto również zwrócić uwagę, iż wraz z malejącymi przedziałami zaangażowania kapitału zagranicznego w kapitale podstawowym według GUS [czyli: (50%;100%), (25;50%>, (10%;25%> i ≤10%)], zmniejsza się również odpowiednio odsetek kapitału zagranicznego przypadającego na ogół zainwestowanego kapitału w Polsce (GUS 2013, s. 47; GUS 2008; GUS 2007).

Tabela 1

Liczba Podmiotów i kapitał według procentowego udziału kapitału zagranicznego w latach 2009–2012

Udział zaangażowanego kapitału zagranicznego w kapitale podstawowym: a-podmioty ogółem b-podmioty z kapitałem zagranicznym powyżej 1mln USD	Liczba podmiotów (2012 r.)	Kapitał podstawowy		Kapitał podstawowy		Kapitał podstawowy		Kapitał podstawowy		
		krajowy	zagraniczny	krajowy	zagraniczny	krajowy	zagraniczny	krajowy	zagraniczny	
		w mln zł w 2012 r.		w mln zł w 2011 r.		w mln zł w 2010 r.		w mln zł w 2009 r.		
Ogółem	a b	25914 3668	20973,7 13814,7	179372,3 173225,0	24623,6 18059,2	164559,4 158148,4	25679,2 19681,1	159267,2 153763,2	21954,1 14849,5	153577,8 148331,7
=100%	a b	17779 3028	- -	159481,7 146068,3	- -	130463,8 125850,3	- -	125526,8 121618,0	- -	118166,9 114430,2
(50%;100%)	a b	4274 503	2206,7 1919,9	22182,6 21066,8	6952,8 6658,0	29780,9 28623,8	6863,5 6592,0	29421,5 28387,7	7122,4 6874,2	29040,5 28065,8
(25%;50%>	a b	2808 104	3710,8 2064,8	5832,5 5329,8	3718,4 3068,4	3489,8 2982,6	3533,2 2957,7	3242,3 2785,2	3764,3 3218,1	5237,2 4816,4
(10%;25%>	a b	518 26	2135,9 1801,2	707,7 636,7	1788,2 1382,5	654,4 565,9	3231,5 2943,1	899,2 835,9	3453,0 3139,8	918,5 847,2
≤10%	a b	535 7	12920,3 7028,1	167,7 123,4	12164,1 6950,2	170,5 125,8	12051,0 7188,4	177,5 136,3	7614,3 1617,4	214,6 172,1

Źródło: GUS 2013, s. 47; GUS 2012; *Podmioty* 2011, s. 41, GUS 2011; GUS 2010.

¹ Według GUS przez kapitał podstawowy należy rozumieć: „[...] rzeczywisty wkład właściciela lub współwłaściciela, wniesiony na uruchomienie jednostki gospodarczej z chwilą jej założenia, ewentualnie później podwyższony”.

2. Stan i ilość podmiotów bezpośrednich inwestycji zagranicznych w transporcie i gospodarce magazynowej w Polsce w latach 2005–2012

Według NBP, BIZ ulokowały kapitał zagraniczny w Polsce w 2011 r. w wysokości 55892,4 mln PLN. Wielkość ta jest nieco niższa od wartości odnotowanej w 2010 r. i została oszacowana na 55793,1 mln PLN (NBP 2011; www.nbp.pl 2010). Z kolei dane publikowane przez GUS, podają zupełnie inną wartość napływu kapitału zagranicznego do Polski w 2011r., która wyniosła aż 164 559,4 mln PLN (GUS 2011).

Na podstawie informacji NBP i GUS dotyczących kształtowania się przepływów BIZ zarówno w Polsce, jak i w gospodarce magazynowej i transporcie wynika, że dane statystyczne różnić się mogą nie tylko datą wykonania raportów, ale również metodologią badawczą (szerzej na ten temat: Andrzejczak 2008, s. 110). Dlatego też dane statystyczne na temat BIZ mogą różnić się w sposób diametralny.

Wielkości BIZ dla sektora transportu i gospodarki magazynowej według badań GUS prezentują obecnie najbardziej szczegółowe informacje na ten temat. Dlatego też, przechodząc do charakterystyki BIZ w transporcie i gospodarce magazynowej, znaczenie tej formy kapitału w Polsce można odnaleźć w prezentacji m.in.:

- wartości BIZ oraz ilość podmiotów zagranicznych w Polsce charakteryzujących sektor transportu i gospodarki magazynowej;
- oraz kapitału zagranicznego według wybranych krajów pochodzenia dla transportu i gospodarki magazynowej w Polsce latach 2005–2012.

Według danych GUS wielkość zainwestowanego kapitału zagranicznego w transporcie i gospodarce magazynowej w Polsce w 2012 r. wyniosła 2596,7 mln PLN i została zrealizowana przez 1017 firm z udziałem kapitału zagranicznego w transporcie i gospodarce magazynowej (GUS 2013, s. 39)². Tendencja napływu kapitału i ilości podmiotów prowadzących działalność w sektorze transportu i gospodarki magazynowej jest wzrastająca w latach 2005–2008 oraz 2009–2012. Tendencja ta, dla wartości napływu kapitału w formie BIZ z zakresu transportu i gospodarki magazynowej wyniosła odpowiednio 31,4% oraz 14,2%. Dla ilości podmiotów z kapitałem zagranicznym prowadzących działalność w Polsce w analizowanym sektorze, wzrost ten został odnotowany na poziomie 19,7% oraz 14,3%. Przyhamowanie wzrostu BIZ oraz ilości podmiotów w latach 2008–2009 (spadek tych wartości wyniósł odpowiednio 85% i 17,6%) spowodowane było konsekwencjami kryzysu światowego i gospodarczego. Inwestycje w transporcie i gospodarce magazynowej znajdują się w grupie tych sektorów gospodarki, które w dużym stopniu są zależne od wahań cykli koniunkturalnych w skali globalnej.

² BIZ w transporcie i gospodarce magazynowej stanowią niecałe 2% na tle całej zbiorowości zainwestowanego kapitału zagranicznego.

Tendencja wzrostowa w przypadku wielkości napływu BIZ w transporcie i gospodarce magazynowej pokrywa się w ramach czasowych 2005–2008 oraz 2009–2012, z tendencją wzrostową dla ilości podmiotów inwestujących kapitał zagraniczny w Polsce w analizowanych sektorze. Brak informacji uwzględniającej klasę wielkości podmiotów (z punktu widzenia ilości pracowników zatrudnionych w firmach) dla transportu i gospodarki magazynowej uniemożliwia jednak dokonanie pogłębionej analizy tematu.

Tabela 2

Kapitał zagraniczny oraz liczba podmiotów w transporcie i gospodarce magazynowej w Polsce w latach 2005–2012 w mln zł

Lata	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
kapitał zagraniczny w mln zł	2596,7	2524,7	2327,7	2273,3	14877,1	14417,7	14124,0	11321,7
liczba podmiotów	1017	971	917	890	1080	991	966	902

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: GUS 2013, s. 39; GUS 2012, s. 39; GUS 2011; GUS 2010; GUS 2009; GUS 2008; GUS 2007; GUS 2006.

3. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne Polsce w transporcie i gospodarce magazynowej według kraju pochodzenia

Struktura geograficzna BIZ pokazuje, iż kapitał zagraniczny według danych GUS został ulokowany w 2012 r. przez 125 krajów we wszystkich sekcjach PKD, z czego pierwsze trzy kraje lokujące kapitał zagraniczny w Polsce pochodziły z krajów UE. Spośród nich, największą rolę odegrali inwestorzy z Niderlandów (21% kapitału zagranicznego ogółem), Francji (17,6% kapitału zagranicznego ogółem), Niemiec (16,9% kapitału zagranicznego ogółem i Luksemburga (8,2% kapitału zagranicznego ogółem) (GUS 2013, s. 57). Z kolei najwięcej firm zagranicznych prowadzących działalność w Polsce pochodziła z Niemiec (5187 Firm), Niderlandów (2283 firm) i Cypru (1413 firm) (GUS 2013, s. 57). Struktura geograficzna napływu BIZ do Polski znajduje się w grupie tych samych krajów od 2005 r.

Struktura geograficzna krajów kształtująca napływ BIZ w transporcie i gospodarce magazynowej w latach 2006–2012 ulega znacznie większym zmianom, w przeciwieństwie do struktury geograficznej w ogóle zainwestowanego kapitału w Polsce. W latach 2006–2012 wartości BIZ w transporcie i gospodarce magazynowej kumulowane były przede wszystkim Niemcy (17% w 2012 r.) i Niderlandy (32,6% w 2012 r). Kraje te od 2005 r. znajdowały się zawsze w czołówce inwestorów zagranicznych w analizowanym sektorze. Natomiast pozostałe kraje, które zamykały tzw. pierwszą trójkę największych inwestorów w Polsce wraz z Niemcami i Niderlandami, były Francja (w latach 2012–2009 – na miejscu trzecim,

w latach 2008–2005 – miejsce pierwsze) oraz Stany Zjednoczone (w latach 2008–2007 – miejsce drugie, w 2006 r. – miejsce trzecie). Inwestycje tzw. pierwszej trójki, czyli grupy krajów, które wniosły najwięcej kapitału zagranicznego dla transportu i gospodarki w Polsce w latach 2006–2008 oraz 2009–2012, charakteryzowały się tendencją wzrostową. Wzrost ten został odnotowany odpowiednio na poziomie 8,1% oraz 13,3%. Z kolei zahamowanie napływu inwestycji przypada na lata 2008–2009. Spadek ten został odnotowany na poziomie aż 86,9%.

Istotny aspekt, który został przedstawiony na początku artykułu w kwestii rozbieżności danych w gromadzeniu informacji na temat działalności inwestorów zagranicznych w Polsce, dotyczy nie tylko wartości napływu BIZ do Polski, ale również liczby podmiotów z udziałem kapitału zagranicznym według kraju pochodzenia. Na przykład według danych GUS z 2012 r. liczba podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego według kraju pochodzenia Francji, Niemiec i Niderlandów wyniosła łącznie 80604 firmy i nie pokrywa się z liczbą 585 podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego pochodząca z listy największych inwestorów zagranicznych opublikowanych przez PAIiIZ (*List 2012*). Różnice w metodologii badań oraz w braku informacji na temat struktury geograficznej napływu kapitału zagranicznego do Polski od strony ilości podmiotów inwestujących w transport i gospodarkę magazynową, nie pozwalają na łączenie informacji publikowanych przez GUS z danymi statystycznymi PAIiIZ. W związku z tym, nie ma również możliwości dokonania analizy statystycznej zebranych danych na ten temat.

Mimo to, warto uwzględnić wybrane informacje z listy największych inwestorów zagranicznych według kraju pochodzenia i przytoczyć przykłady firm, które odgrywają największą rolę w prowadzeniu działalności zagranicznej w Polsce dla transportu i gospodarki magazynowej. Na wykazie listy PAIiIZ pojawiają się w przypadku Niderlandów firma: Raben Group B.V., dla Niemiec firmy: Clatronic, DACHSNER GmbH&Co KB DB Schenker, Kuehne&Nagel Beteiligungs AG, z kolei dla Francji firmy: Faure Mchet (FM) Logistic S.A., Groupe CAT.

Tabela 3

Kapitał zagraniczny według wybranych krajów pochodzenia oraz ilości podmiotów dla transportu i gospodarki magazynowej w Polsce w latach 2006–2012 w mln zł

Kapitał zagraniczny według kraju pochodzenia w 2012 r. (stan na 31 XII)						
Kraje według wielkości zainwestowanego kapitału	Niderlandy	Niemcy	Francja	Luksemburg	Dania	Cypr
Wartość zainwestowanego kapitału	847,4	437,3	274,5	209,6	85,2	67,1
Kapitał zagraniczny według kraju pochodzenia w 2011 r. (stan na 31 XII)						
Kraje według wielkości zainwestowanego kapitału	Niderlandy	Niemcy	Francja	Luksemburg	Belgia	Dania
Wartość zainwestowanego kapitału	845,5	413,3	277,4	208,6	100,6	85,6
Kapitał zagraniczny według kraju pochodzenia w 2010 r. (stan na 31 XII)						
Kraje według wielkości zainwestowanego kapitału	Niderlandy	Niemcy	Francja	Luksemburg	Dania	Belgia
Wartość zainwestowanego kapitału	801,8	414,5	207,3	184,4	99,9	73,0
Kapitał zagraniczny według kraju pochodzenia w 2009 r. (stan na 31 XII)						
Kraje według wielkości zainwestowanego kapitału	Niderlandy	Niemcy	Francja	Luksemburg	Dania	Włochy
Wartość zainwestowanego kapitału	817,5	373,5	184,9	172,5	93,5	59,1
Kapitał zagraniczny według kraju pochodzenia w 2008 r. (stan na 31 XII)						
Kraje według wielkości zainwestowanego kapitału	Francja	Niderlandy	Stany Zjednoczone A.P.	Niemcy	Austria	Luksemburg
Wartość zainwestowanego kapitału	10064,6	1174,9	1015,2	783,1	352,9	317,5
Kapitał zagraniczny według kraju pochodzenia w 2007 r. (stan na 31 XII)						
Kraje według wielkości zainwestowanego kapitału	Francja	Niderlandy	Stany Zjednoczone A.P.	Niemcy	Dania	Luksemburg
Wartość zainwestowanego kapitału	10017,2	927,5	803,9	657,3	474,0	360,4
Kapitał zagraniczny według kraju pochodzenia w 2006 r. (stan na 31 XII)						
Kraje według wielkości zainwestowanego kapitału	Francja	Stany Zjednoczone A.P.	Niderlandy	Niemcy	Dania	Luksemburg
Wartość zainwestowanego kapitału	9910,4	866,8	811,1	687,6	462,6	342,5

Zródło: opracowanie własne na podstawie GUS 2013, s. 58–59; GUS 2012, s. 58–59; GUS 2011; GUS 2010; GUS 2009; GUS 2008; GUS 2007.

Podsumowanie

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne (BIZ) wypełniają lukę w przepływach kapitałowych gospodarki wielu krajów zarówno wysoko, jak i średnio i mało roz-

winiętych. Ma to ogromne znaczenie dla branży gospodarek, które kładą nacisk na m.in. jakość produktu lub świadczonych usług oraz nowoczesne technologie. Tendencja wzrostowa BIZ dla sektora transportu i gospodarki magazynowej w Polsce ma zdecydowany wpływ na podnoszenie efektywności tej branży w gospodarce polskiej. Natomiast BIZ z krajów, które dyktują trendy w logistyce w gospodarce światowej, przyczyniają się do bardziej dynamicznego rozwoju logistyki w Polsce. Rzetelna analiza da odpowiedź, czy napływ zaprezentowanych inwestycji zagranicznych jest korzystny.

Literatura

- Andrzejczak B. (2008), *Inwestycje niemieckie w krajach średnio rozwiniętych*, M. Color, Łódź.
- Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce w dobie kryzysu gospodarczego*, PAIiZ, 9.03.2010, <http://www.paiz.gov.pl/files/>.
- GUS 2013: *Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w 2012 r.*, GUS, Warszawa, http://www.stat.gov.pl/gus/podmioty_gospodarcze_PLK_HTML.htm.
- GUS 2012: *Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w 2011 r.*, GUS, Warszawa, http://www.stat.gov.pl/gus/podmioty_gospodarcze_PLK_HTML.htm.
- GUS 2011: *Działalność gospodarcza podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego w 2010 r.*, www.stat.gov.pl.
- GUS 2010: *Działalność gospodarcza podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego w 2009 r.*, www.stat.gov.pl.
- GUS 2009: *Działalność gospodarcza podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego w 2008 r.*, www.stat.gov.pl.
- GUS 2008: *Działalność gospodarcza podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego w 2007 r.*, www.stat.gov.pl.
- GUS 2007: *Działalność gospodarcza podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego w 2006 r.*, www.stat.gov.pl.
- List of Major Foreign Investors in Poland* (2012), http://www.paiz.gov.pl/publikacje/inwestorzy_zagraniczni_w_polsce.
- Podmioty z kapitałem zagranicznym w latach 2005–2010* (2011), www.stat.gov.pl.
- Witkowska J. (1996), *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Europie Środkowo-wschodniej*, WUŁ, Łódź.
- World Investment Report, Towards a new generation of investments policies* (2012), United Nations. [/unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2012_embargoed_en.pdf](http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2012_embargoed_en.pdf).
- NBP 2010: *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w 2010 r.*, http://www.nbp.pl/publikacje/zib/zib_2010_pln.xls.
- NBP 2011: *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w 2011 r.*, http://www.nbp.pl/publikacje/zib/zib_2011_n.pdf.

**THE INFLOW OF FOREIGN DIRECT INVESTMENT INTO POLISH
IN 2005–2012 IN THE TRANSPORT AND STORAGE**

Summary

Foreign direct investment (FDI) among the main flow of capital in the global economy. Their rapid development since 1990 relates to sectors of the Polish economy, including investments in transport and storage. Factors that influenced the development of FDI in transportation and storage in Poland can be found in the analysis of the following issues among others: the values in the amount of FDI and foreign companies in Poland characterizing the transport and storage and in the geographical structure of FDI inflows to the transport and storage.

Keywords: FDI, Logistics

Translated by Beata Andrzejczak